

Probațiunea în materia infracțiunilor de corupție. Provocarea. Martorul “denunțator”

*Amalia-Cecilia Moleanu,
judecător Tribunalul Dolj,
membru U.N.J.R.*

The following paper deals with certain issues concerning the rights to a fair trial, such as presumption of innocence, principle of „equality of arms”, assessment of the evidence, and expose the evolution of national and European caselaw and also the requirements derived from the European Convention on Human Rights.

The relevant caselaw reveals difficulties in assessing the evidence concerning the crimes of corruption, difficulties caused by the nature of the crimes, taking into account those as a rule entail two different authors of two separate crimes – active and passive bribery, persons that usually do not have an interest in disclosing the action, when the benefit is gained from an unlawful activity.

In some cases, the acts committed in a longer period of time have to be established, taking also into account the question of assessing the witnesses’ statements as valid evidence, those being regarded as indirect evidence and the proven actions from those statements amounted to proved acts but not main actions.

The assessment of evidence in criminal matters stemmed from the presumption of innocence principle has to comply with in dubio pro reo standard, entailing also a condition of certainty, i.e. of a solid ascertainment the guilt.

Moreover, the fair assessment of evidence, as part of the right to a fair trial, has to play a central role in a democratic society, so it cannot be disregarded in favor of expediency of the fight against corruption.

Studiul de față abordează aspecte ale echității procedurii: prezumpția de nevinovăție, principiul egalității armelor, administrarea și interpretarea probelor, prezentând evoluția jurisprudenței interne și europene și exigențele Convenției europene a drepturilor omului.

Jurisprudența în materie relevă dificultăți de probare a infracțiunilor de corupție, dificultăți explicabile prin natura infracțiunilor, având în vedere că acestea implică de regulă doi autori distincți a două infracțiuni diferite - dare și luare de mită - persoane, care, de regulă nu au interesul să divulge fapta, când folosul este transmis pentru un lucru nelegal.

Faptele sunt petrecute în unele cazuri în timp îndelungat, trebuie reconstituite, intervenind și problematica valorii probatorii a declarațiilor

martorilor, care în această materie sunt de regulă probe indirecte, iar împrejurările dovedite cu aceste depoziții sunt fapte probatorii, și nu fapte principale.

Din principiul prezumpției de nevinovăție rezultă că interpretarea probelor în materie penală se raportează la standardul *in dubio pro reo*, ceea ce implică și condiția certitudinii, a convingerii certe a vinovăției.

Totodată, administrarea echitabilă a probelor, ca parte a dreptului la un proces echitabil ocupă un loc preeminent într-o societate democratică și nu poate fi sacrificată în favoarea eficienței luptei împotriva corupției.

Particularitățile probațiunii în materia infracțiunilor de corupție impun analiza :

- Flagrantului/ Provocării.
- Declarațiilor martorilor denunțatori.

- Înregistrării și interceptării convorbirilor.
- Expertizelor

I. Flagrantul. Provocarea.

Această metodă de investigație care, anterior pregătirii organizării sale presupune o serie de măsuri de supraveghere, interceptări ale comunicațiilor sau documentelor, obținerea autorizațiilor de percheziție pentru a putea declanșa, după caz, imediat percheziția domiciliară, are ca obiectiv prinderea făptuitorului în momentul comiterii faptei sau imediat după consumarea infracțiunii, strângerea și ridicarea probelor¹⁸⁷.

Constatarea infracțiunii flagrante se consemnează într-un proces-verbal, încheiat conform art. 467 C.pr.pen., care constituie mijloc de probă (art. 90 alin. 1 C.pr.pen.)

În privința acestei activități tactice de urmărire trebuie făcută delimitarea între procedura organizării flagrantului și provocarea săvârșirii infracțiunii de corupție în scopul obținerii de probe.

Conform art. 68 alin. 2 C.pr.pen., „este oprit a determina o persoană să săvârșească sau să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii de probe.”

Textul de lege, întrucât nu distinge, are în vedere provocarea *polițienească*, din partea organelor de urmărire penală, a agenților statului, dar și din partea *oricărei persoane private* - de exemplu denunțător - în scopul obținerii de probe care să ducă la incriminarea făptuitorului.

Sintagma „a determina” presupune o *instigare* la comiterea infracțiunii (îndemn, încurajare, în sensul reglementării formei de participare a instigării prevăzute de art. 25 C.pen.), dar considerăm că intră sub incidența textului de lege de mai sus și provocarea sub forma *vicleniei, înșelăciunii*, în urma căreia persoanei i se sugerează într-un mod neechivoc săvârșirea unei infracțiuni.

Totodată, provocarea este reglementată în dreptul român ca o *formă de constrângere*, aspect care reiese din denumirea marginală a art. 68 C.pr.pen., „*Interzicerea mijloacelor de*

constrângere”, text de lege care interzice în cuprinsul alineatului 1 obținerea de probe prin constrângere în formele prevăzute acolo (prin întrebuintarea de violențe, amenințări ori alte mijloace de constrângere, promisiuni și îndemnuri), iar în alineatul 2 se referă expres la determinarea săvârșirii sau continuării săvârșirii unei infracțiuni, în scopul obținerii de probe.

Provocarea *din partea agenților statului* poate avea loc prin desfășurarea activităților investigatorilor sub acoperire sau a investigatorilor cu identitate reală, cu depășirea limitelor cadrului legal (art. 26¹ din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările ulterioare¹⁸⁸).

Legea specială reglementează și o *procedură de simulare a comportamentului infracțional*, constând în promiterea, oferirea sau, după caz darea de bani sau alte foloase unui funcționar, în condițiile prevăzute la art. 254, art. 256 sau art. 257 C.pen., procedură care este supusă autorizației procurorului, conform art. 26¹ alin. 7 din lege.¹⁸⁹

Utilizarea acestor tehnici speciale de investigație nu sunt incompatibile cu dreptul la un proces echitabil, însă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului subliniază că utilizarea acestor tehnici ascunse trebuie să aibă limite clare, iar când un inculpat susține că a fost instigat se impune ca instanțele să verifice atent materialul probator de la dosar, aspecte pe care le vom analiza într-o secțiune aparte.

Organizarea flagrantului sau procedura de simulare a comportamentului infracțional - aceasta din urmă fiind un set de acțiuni care întrunesc elementele unei infracțiuni și care sunt autorizate cu scopul protejării intereselor legitime ale statului, societății sau ale persoanei - reprezintă tehnici specifice de investigație ce nu pot fi folosite pentru a provoca sau instiga la săvârșirea unei fapte penale căreia nu-i corespunde încă o rezoluție infracțională sau a instiga o persoană care a renunțat la planul de a comite o infracțiune.

187 T.C. Medeanu, *Flagrantul în traficul cu droguri*, Revista de drept penal. nr. 4/2007, p. 541

188 Publicată în M. Of., Partea I, nr. 219 din 18 mai 2000.

189 Convenția Consiliului Europei privind corupția, adoptată la Strasbourg în 4 noiembrie 1999 și Convenția O.N.U. împotriva corupției, adoptată la New

York în 31 octombrie 2003, ratificate de România, instituie obligația fiecărui stat parte de a lua măsurile necesare, inclusiv folosirea unor tehnici speciale de investigație, care pot să includă folosirea unor agenți sub acoperire, pentru a facilita adunarea probelor în materie penală.

Se comite o instigare ori de câte ori organele de urmărire penală nu se limitează la a cerceta în mod pasiv activitatea infracțională, ci exercită o asemenea influență asupra persoanei vizate, încât să determine săvârșirea unei fapte penale care fără aceasta intervenție nu ar fi fost săvârșită, cu scopul de a constata o infracțiune, respectiv de a obține probe și de a declanșa urmărirea penală.

Legislația română nu prevede o definiție a acestei provocări, dar pe baza art. 68 alin. 2 C.pr.pen. și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului se reține existența acesteia dacă sunt îndeplinite condițiile :

1. situația presupus infracțională tinde să fie probată prin solicitarea emanând de la o persoană ce avea sarcina să descopere infracțiunea sau când există o invitație directă la comiterea unei infracțiuni din partea unui denunțator sau a unui martor anonim.

2. lipsa oricărui indiciu că fapta ar fi fost săvârșită fără această intervenție.

Jurisprudența privind provocarea în materia acestor infracțiuni:

1. *Determinarea de către organul de urmărire penală a unei persoane, după ce aceasta a denunțat autorității că un funcționar îi pretinde o sumă de bani în scopul îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu să dea bani aceluia funcționar în scopul constatării acțiunii flagrante de luare de mită, constituie o încălcare a interdicției prevăzute de art. 68 alin. 2. C.pr.pen., potrivit căreia este oprit a determina să săvârșească sau să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe. (Decizia nr. 2934/2002 a Curții Supreme de Justiție, nepublicată)*

În speță, expertul judiciar într-o cauză de lichidare judiciară, martor denunțator al infracțiunii de luare de mită săvârșită de un judecător prin pretinderea unei sume de bani în schimbul aprobării unui decont la onorariul de expertiză, a fost cooptat de către organele de urmărire penală să participe la organizarea flagrantului, prin încercarea de a preda judecătorului vizat suma de 100 milioane lei.

Prin decizia de mai sus s-a respins însa recursul inculpatei împotriva încheierii primei instanțe de respingere a plângerii împotriva măsurii arestării preventive, apreciindu-se că aceasta este justificată în raport de celelalte date ale cauzei.

2. În soluționarea pe fond a cauzei de mai sus s-a pronunțat **sent. pen. nr. 5/F/7 februarie 2005 a Curții de Apel Brașov**, dosar nr. 495/P/F/2003, definitivă prin *Decizia nr. 4117/7iulie 2005 a I.C.C.J., dosar nr. 1733/2005* (nepublicate)

Inculpata a fost trimisă în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită, reținându-se în sarcina sa că, fiind judecător sindic la Tribunalul x., a pretins și primit de la expertul evaluator H.C., suma de 100 milioane lei, în cursul judecării unei cauze de lichidare judiciară a unei societăți comerciale, în scopul de a încuviința și de a aproba plata onorariului de evaluare.

Prima instanță a dispus achitarea inculpatei și în temeiul art. 10 lit. a și art. 10 lit. d C.pr.pen.

Cu privire la înregistrările audio în cauză s-a reținut că nu există autorizațiile în cauză, ca atare sunt ilegale și nu pot fi folosite în proces, aspect pe care îl vom detalia într-o secțiune a lucrării privitoare la înregistrarea convorbirilor.

Cu privire la așa-zisul *flagrant* s-a reținut că acest procedeu a contravenit dispozițiilor art. 68 C.pr.pen., prin determinarea denunțatorului de a săvârși fapta de dare de mită sau să continue săvârșirea ei, prin încercarea de a preda judecătorului vizat suma respectivă.

Flagrantul a fost consemnat într-un proces-verbal de *pregătire* a unui pachet cu suma de bani, ridicată de procuror de la bancă pentru a fi folosită în dosar și un proces-verbal de ridicare a acestui pachet de la locuința unei rude a inculpatei.

În cursul cercetării judecătorești, martorul denunțator a confirmat că a fost luat de acasă de organele de urmărire penală și supus unui interogatoriu prelungit până când a consimțit să predea suma de bani respectivă, deși nu avea deloc această intenție.

Mai mult s-a reținut că denunțatorul era cercetat într-un dosar penal pentru infracțiunea de fals, ceea ce constituia un mijloc important de *convingere*, iar ulterior flagrantului a fost scos de sub urmărire penală.

Totodată predarea sumei era lipsită de sens, întrucât expertul denunțator nu încasase onorariul încuviințat de inculpată, care refuzase semnarea actelor, în calitate de judecător sindic și nici nu dispunea de această sumă de bani "pretinsă".

Martorul nu a dat suma de bani inculpatei, ci a lăsat-o în bucătăria imobilului martorei B.F.,

nedovedindu-se că inculpata a primit această sumă sau că ar fi știut despre aducerea banilor.

Instanța de recurs a menținut soluția de achitare în temeiul art. 10 lit. a C.pr.pen. și a casat hotărârea numai cu privire la greșita aplicare a dispozițiilor art. 10 lit. d C.pr.pen., argumentând că luarea de mită este o infracțiune instantanee, achitarea neputând fi pronunțată atât pentru inexistența faptei, cât și pentru lipsa unuia din elementele constitutive.

3. Organizarea unui flagrant, în lipsa oricărui indiciu cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, prin utilizarea martorului denunțător în sensul încercării de a preda inculpatelor o sumă de bani capcanată criminalistic, care nu fusese solicitată de către inculpate și înregistrarea convorbirilor cu acest prilej, cu un reportofon pus la dispoziție de către organele de urmărire penală, fără a exista autorizația cerută de lege și fără să existe vreun indiciu că inculpatele se pregătesc să săvârșească vreo infracțiune *echivalează cu încercarea provocării unei infracțiuni de luare de mită (Decizia penală nr. 4286/18 septembrie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție*¹⁹⁰)

În speță, martorul denunțător bănuind din comportamentul inculpatelor, inspectoare în cadrul Direcției de Sănătate Publică, care au lăsat la sediul firmei controlate, odată cu procesul-verbal de contravenție, cartea de vizita a uneia dintre ele, susținând că așa s-a procedat de către acestea și într-o altă ocazie, când pentru o sumă de bani dată acelor inspectoare, i s-a aplicat doar sancțiunea avertismentului, a formulat un denunț arătând că la o anumită dată și oră va stabili cu una dintre inculpate suma pe care urmează să o ofere drept mită. Pe baza acestui denunț s-a organizat flagrantul, fiind capcanată o sumă de 5 milioane de lei și martorul dotat cu un reportofon al organelor de urmărire penală, fără obținerea unei autorizații prealabile.

Nicio probă nu a demonstrat că inculpatele au solicitat vreo sumă de bani, denunțul preciza că martorul urmează să ofere mită, fără a indica suma, reieșind că inițiativa pornește de la acest martor denunțător care, are de la început o atitudine provocatoare, bazându-se pe o bănuială a sa că inculpatele îi vor pretinde mita fiind pregătit să conducă acțiunile înspre acest final.

Apoi, niciun probatoriu - martori audiați ori flagrantul organizat - nu a concluzionat nici pretinderea, nici primirea sau acceptarea promisiunii de către inculpate a sumei de bani aduse de martor, cu atât mai mult cu cât pe mâinile lor nu s-au găsit urmele substanței cu care au fost tratați banii-capcană, martorul denunțător fiind cel care a introdus banii în geanta inculpatei, înțelegând implicit, „din privirile” acestora că trebuie să procedeze în acest mod și că aceea ar fi suma acceptată.

Instanțele au reținut că activitatea denunțătorului s-a plasat în sfera unei *provocări polițienești*, întemeiată pe bănuiala acestuia cu privire la o posibilă infracțiune a inculpatelor și apoi pe colaborarea cu organele de anchetă în timpul participării la organizarea flagrantului cu scopul de a dovedi că cele două inculpate îi vor solicita o sumă de bani pentru înlocuirea amenzii contravenționale.

4. Abordarea inițială de către inculpat a martorului denunțător, polițist, cu ocazia efectuării atribuțiilor de serviciu, în sensul rezolvării favorabile a cererii sale în schimbul unei recompense ulterioare și organizarea unui flagrant în aceste condiții, finalizat cu „acceptarea” și primirea sumei de bani oferite de inculpat, **nu constituie o provocare** la infracțiunea de dare de mită, inițiativa aparținând chiar inculpatului, fapt confirmat și de înregistrările audio și video dar și a celorlalți martori-organe de constatare penală (*Decizia penală nr. 1520/20 martie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție*¹⁹¹).

5. Denunțul formulat de martor, după începerea comiterii infracțiunii de trafic de influență de către unul dintre inculpați, în calitate de complice, urmat de interceptări și înregistrări audio-video și finalizat cu organizarea unui flagrant, **nu constituie o provocare**, câtă vreme condițiile pentru existența unei asemenea provocări, sunt ca aceasta să fie anterioară comiterii infracțiunii și să existe o legătură de cauzalitate directă și imediată între actul provocator și infracțiunea comisă. (*Sentința penală nr. 933/8 iulie 2005, Tribunalul București, Secția I Penală*¹⁹²)

190 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

191 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

192 Publicată în I. Ciolca, *Probleme în procesul penal. Practică judiciară*, Ed.Hamangiu, 2007, p. 275.

6. Existența provocării este dependentă de poziția subiectivă a funcționarului mituit.

Dacă se are în vedere că procurorul autodenunțator nu a cerut mita pentru a beneficia de ea, ci pentru a verifica comportamentul inculpaților este evident că fapta comisă de aceștia prezintă toate trăsăturile subiective și obiective ale infracțiunii de dare de mită. Este adevărat că mita nu a fost dată spontan, că inițiativa nu a aparținut mituitorilor, dar această situație nu este specifică "provocării" și nu poate fi asimilată nici unei constrângeri, întrucât nu a exclus libera determinare a voinței inculpaților care au promis banii și celelalte foloase pentru a obține o soluție favorabilă pentru coaculpat (**Decizia penală nr. 1911 din 5 aprilie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție**¹⁹³)

În speță, inculpatul D.D. era cercetat de C.D., procuror în cadrul Parchetului Național Anticorupție (P.N.A.) pentru mai multe infracțiuni și se reține că acest inculpat în mod indirect - prin intermediul coaculpatului B.N. - procuror șef al acelui birou P.N.A. a promis banii și alte foloase procurorului C.D. în scopul obținerii unei soluții favorabile în cauză.

În zilele următoare procurorul a înregistrat convorbirea pe reportofon și a formulat "autodenunț" în legătură cu promisiunea de mituire făcută de inculpat, în baza căruia s-a constituit dosarul penal.

În cadrul actelor premergătoare efectuate în cauză au fost executate interceptări și înregistrări audio-video :

- ale convorbirilor prin telefon și ambientale purtate de făptuitorii D.D., B.N., D.G.M. și procurorul C.D.;

- ale întâlnirilor succesive dintre făptuitori și procurorul C.D.;

- privind surprinderea în flagrant pe timpul nopții în incinta biroului P.N.A. a făptuitorului D.D. după ce a remis procurorului C.D., în baza promisiunii făcute anterior, suma de 200 milioane lei.

7. Nu există provocare la săvârșirea infracțiunii de luare de mită, în condițiile în care, din probatoriul administrat, denunțul, declarațiile denunțatorului coroborate cu înregistrările audio-video autorizate ale convorbirilor dintre

inculpat și denunțator reiese cu certitudine că *inculpatul a pretins* denunțatorului suma de bani, pentru dosarul pe care îl avea în cercetare și este organizat un flagrant, finalizat cu surprinderea inculpatului, banii descoperindu-se într-o cutie de pe birou. (**Decizia penală nr. 366 din 30 ianuarie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție**¹⁹⁴)

În speță, inculpatul a invocat că procedura flagrantului a fost viciată, fiind provocat de denunțator și că nu s-a făcut dovada că suma i-ar fi fost remisă personal, putând fi lăsată pe birou fără știința sa, iar pe de altă parte că i s-au respins nejustificat probele solicitate în apărare - expertizarea uniformei de polițist și a înregistrărilor audio-video, ce puteau fi alterate de organul de urmărire penală în ideea inculpării sale cu orice preț.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind provocarea și jurisprudența C.E.D.O. a cunoscut o evoluție, inițial de la ignorarea problemei infracționalității provocate de către autorități până la stabilirea unei violări a art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În cauza **Ludi c. Elveției** din 15 iunie 1992¹⁹⁵, reclamantul a invocat în fața Curții, pe lângă încălcarea art. 8 și art. 6 par. 3 lit. d. din Convenție și violarea art. 6 par. 1 și 2 din Convenție, datorită faptului că infracțiunea comisă de el a fost provocată de stat prin intermediul polițistului.

Curtea a constatat încălcarea art. 6 par. 3 lit. d. din Convenție, pentru refuzul instanței de a audia ofițerul sub acoperire (pentru a-i proteja identitatea, cauza fiind de referință pentru *mărturiile anonime*), dar chestiunea provocării nu a tranșat-o, precizând că administrarea probelor aparține suveran instanței naționale.

În speță, autoritățile elvețiene au fost informate de către poliția germană că reclamantul, aflat la acea dată în Elveția, a cerut unui fost coleg din penitenciar o sumă de bani pentru a cumpăra droguri. Poliția a trimis un ofițer sub acoperire, care l-a contactat pe reclamant, propunându-i să-i vândă o cantitate de cocaină, lucru acceptat de acesta după mai multe întâlniri.¹⁹⁶

193 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

194 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

195 V. Berger, *Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor*

Omului, ediția a V-a, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 2005, p. 341.

196 R. Chiriță, *Dreptul la un proces echitabil*, Ed. Universul Juridic București, 2008, p. 346.

În cauza **Teixeira de Castro c. Portugaliei**, hotărârea din 9 iunie 1998¹⁹⁷, Curtea a analizat însă dacă activitatea celor doi ofițeri de poliție a depășit sau nu activitatea caracteristică unor agenți sub acoperire, reținând că aceștia au provocat comiterea faptei, neexistând niciun indiciu că aceasta ar fi fost comisă fără intervenția lor.

Curtea a reținut o serie de aspecte: operațiunea nu a fost ordonată și supravegheată de către un judecător, cazierul inculpatului era alb și nimic nu sugera că era tentat să se implice în traficul cu droguri, până când nu a fost abordat de către poliție; în plus, nu s-au găsit droguri la domiciliul reclamantului, iar instanțele naționale s-au bazat în hotărârile de condamnare pe declarațiile celor doi ofițeri de poliție.

Similar, în cauza **Vanyan c. Rusiei**, hotărârea din 15 decembrie 2005 Curtea a constatat pe baza aceluiași criterii, că și o vânzare simulată de droguri efectuată de o persoană privată ce acționa însă ca un agent sub acoperire - fiind organizată efectiv și supervizată de poliție - care a provocat săvârșirea infracțiunii poate fi calificată instigare și reprezintă o încălcare a art.6 par.1. Poliția a provocat săvârșirea infracțiunii de procurare de droguri la cererea lui O.Z., persoană care a fost de acord să participe la o vânzare "test" de droguri, acționând potrivit instrucțiunilor poliției pentru a-l expune pe reclamant.

Condamnarea reclamantului s-a bazat pe probele obținute ca rezultat al operațiunii polițienești, declarațiile lui O.Z. și a doi ofițeri de poliție, neexistând nicio probă care să sugereze ca înaintea intervenției lui O.Z. poliția ar fi avut motive să-l suspecteze ca traficant de droguri.

Se reține și aspectul că simplele susțineri în instanță ale poliției în sensul că au existat informații privind implicarea reclamantului în traficul de droguri, care nici nu au fost verificate de instanță, nu pot fi luate în considerare.

Cauza **Allan c. Regatul Unit**, hotărârea din 5 noiembrie 2002,¹⁹⁸ aduce în discuție și *provocarea mărturisirii*.

În speță, reclamantul, care în timpul audierilor păstrase tăcerea, a relevat către informatorul

plasat de poliție în celulă cu acesta, date despre infracțiunea de omor de care era acuzat, care ulterior au fost utilizate în proces împotriva sa. Curtea europeană a reținut că declarațiile reclamantului nu au fost spontane și neprovocate, ci induse prin interogatoriul insistent al informatorului care, fusese pregătit de poliție cu scopul precis de a obține probe.

În cauza **Edwards și Lewis c. Regatul Unit**, hotărârea din 27 octombrie 2004,¹⁹⁹ sunt enunțate *criterii* pe baza cărora judecătorul național trebuie să examineze dacă acuzatul a fost sau nu victima unei provocări ilicite din partea poliției :

- motivul pentru care operațiunea poliției a fost organizată,
- natura și întinderea participării poliției la săvârșirea de infracțiuni,
- natura determinării sau a presiunilor efectuate de poliție.

În cauza **Khudobin c. Rusiei**, hotărârea din 26 octombrie 2006,²⁰⁰ s-a reținut că operațiunea poliției nu l-a vizat pe reclamant în calitate de traficant notoriu de droguri, ci a vizat orice persoană susceptibilă să accepte să procure heroina pentru informatoare, Curtea reamintind că este necesară o *procedură clară și previzibilă de autorizare a măsurilor de investigație și o formă de control* a acesteia, astfel încât să asigure buna-credință a autorităților.

În speță, operațiunea poliției a fost autorizată printr-o simplă decizie administrativă a organului care a realizat ulterior operațiunea, iar textul deciziei nu conținea decât câteva observații cu privire la motivele ce justificau cumpărarea fictivă de heroină.²⁰¹

O cauză recentă cu privire la condamnarea pentru infracțiunea de luare de mită comisă la instigarea poliției este **Ramanauskas c. Lituaniei**, hotărârea din 5 februarie 2008.²⁰²

În speță, reclamantul care lucra ca procuror este abordat prin intermediul unei cunoștințe de către A.Z., pe care nu-l cunoscuse anterior. A.Z. îl roagă să obțină achitarea unei persoane, în schimbul sumei de 3.000 de dolari SUA. Inițial acesta refuză, însă la insistențele repetate ale lui A.Z. accept cererea acestuia.

197 N. Volonciu, A. Barbu, *Codul de procedură penală comentat. Art. 62-135 - Probele și mijloacele de probă*, Ed. Hamangiu, 2007, p. 25.

198 N. Volonciu, A. Barbu, *op.cit.*, p. 26.

199 G. Antoniu, A. Vlasceanu, A. Barbu, *op.cit.*, p. 384.

200 G. Antoniu, A. Vlasceanu, A. Barbu, *op.cit.*, p. 386.

201 R. Chirita, *op.cit.*, p. 348

202 Buletinul CEDO, nr. 4/2008, Ed. Hamangiu, p. 99.

În realitate, A.Z. era ofițer al unui departament special de poliție anticorupție, care își informează superiorii, fiind autorizată procedura de simulare a comportamentului infracțional și înmânarea sumei de bani reclamantului, fapt care s-a și întâmplat.

Reclamantul a pledat vinovat, dar a precizat că a săvârșit fapta cedând insistențelor excesive ale lui A.Z. A fost găsit vinovat de toate cele trei instanțe și condamnat la închisoare.

Pe parcursul procesului a invocat instigarea la acceptarea mitei și a contestat procedura de simulare a comportamentului infracțional.

În analiza verificării instigării invocate, Curtea avut în vedere următoarele aspecte²⁰³:

- organele de urmărire penală sunt cele care au sarcina de a dovedi inexistența vreunei instigări, cu excepția situației în care susținerile petentului sunt neverosimile;

- în absența unei asemenea dovezi, autoritățile judecătorești sunt obligate să analizeze aspectele de fapt ale cauzei și să ia măsurile necesare pentru a descoperi adevărul și pentru a stabili dacă a existat vreo instigare;

- nu există nicio probă care să indice că petentul ar fi săvârșit anterior vreunei infracțiuni, mai ales de corupție;

- toate întâlnirile dintre petent și A.Z. au avut loc din inițiativa lui A.Z., ceea ce conduce la concluzia că acțiunile au depășit nivelul cercetării pasive a unei activități infracționale;

- autoritățile nu pot fi exonerate de răspundere pentru acțiunile ofițerilor de poliție, prin simpla susținere că ei au acționat în nume propriu, deși îndeplineau îndatoriri de serviciu și chiar prin procedura de autorizare a comportamentului simulat, autoritățile au legitimat *post factum* faza preliminară și s-au folosit de rezultatele ei;

- instanțele nu au analizat în mod serios susținerile petentului, motivele pentru care s-a recurs la simularea comportamentului infracțional, gradul de implicare al poliției, natura oricărei instigări sau presiuni, V.S. care a creat legătura între petent și A.Z. nu a fost deloc citat ca martor, neputând fi localizat, nu s-au stabilit nici motivele inițiativei personale a lui A.Z. în faza preliminară;

- nu există nici un indiciu că infracțiunea ar fi fost săvârșită fără această intervenție.

În consecință art. 6 par. 1 din Convenție a fost încălcat, iar plângerea petentului referitor la art. 6 par. 3 lit. d din Convenție nu poate fi disociată de invocarea violării art. 6 par. 1, deoarece vizează un aspect al procedurilor pe care Curtea le-a apreciat deja ca fiind inechitabile.

Cauze C.E.D.O. în care s-a constatat că **nu s-a săvârșit o provocare** la săvârșirea unei infracțiuni:

- Cauza ***Eurofinacom c. Franței*** - gestul polițiștilor de a provoca să li se ofere lor înșiși servicii de prostituție nu a instigat societatea petentă să comită infracțiunea de a obține venituri imorale, pentru că la data ofertelor respective poliția avea deja informații potrivit cărora serviciul de comunicații al societății era folosit de către prostituate pentru a contacta potențiali clienți.

- Cauza ***Sequeira c. Portugaliei*** - denunțatorii au început să colaboreze cu serviciul de cercetări penale după ce petentul îl contactase deja pe unul din ei pentru a pregăti un transport de cocaină spre Portugalia. Începând cu acea dată, acțiunile denunțatorilor au fost supravegheate de către serviciul de cercetări penale, iar departamentul de urmărire penală a fost înștiințat cu privire la această operațiune, ceea ce demonstrează că acțiunile lor nu le-au depășit pe cele ale unor agenți sub acoperire și nu sunt agenți provocatori.²⁰⁴

II. Martorul “denunțator”

Denunțarea constă în sesizarea organelor de urmărire penală pe calea unui denunț care, conform art. 223 C.pr.pen. constă în încunoștiințarea făcută de către o persoană fizică sau juridică despre săvârșirea unei infracțiuni. Denunțul trebuie să conțină aceleași date ca și plângerea, al cărui conținut este prevăzut în dispozițiile art. 222 din C.pr.pen.. Totodată, potrivit art. 223 alin. 3 C.pr.pen. denunțul poate să fie scris, situație în care este semnat de denunțator, sau oral, care se consemnează într-un proces-verbal de către organul în fața căruia a fost făcut.

Dispozițiile art. 255 alin. 3 C.pr.pen. instituie un caz de impunitate a mituitorului care denunță

203 Hotărârea prezentată integral în D. Olar, *Cauzele Jucys c. Lituania și Ramanauskas c. Lituania*, Noua Revistă de Drepturile Omului, p. 122.

204 C.E.D.O., cauza *Sequeira c. Portugaliei*, cererea nr. 73557/01, decizie de inadmisibilitate din 06.05.2003, Recueil des arrêts et décisions 2003-VI.

autorității fapta mai înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru acea infracțiune.

Dispoziții similare se găsesc și în art. 6¹ alin. 2 din Legea nr. 78/2000.

Problematica denunțului, denumit uneori impropriu “autodenunț” vizează următoarele aspecte :

1. Obiectul denunțului:

Practica judiciară confirmă situații frecvente în care mituitorul, cercetat pentru alte fapte, denunță în fața organelor de urmărire penală atât fapta sa de dare de mită, cât și fapta funcționarului care a primit mita. În această situație funcționează pentru mituitor cauza de impunitate specială prevăzută de lege, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare pentru această infracțiune, existând temeiul art. 10 alin. 1 lit. i¹ C.pr.pen. (în altă opinie art. 10 lit. f), iar denunțătorul mituitor va avea calitatea de martor.

Controversele existente în doctrină²⁰⁵ cu privire la fapta vizată de denunț, respectiv dacă denunță numai fapta proprie de dare de mită sau dacă trebuie să denunțe și fapta corelativă de luare de mită, au fost tranșate în practica judiciară în sensul că denunțul produce efectele prevăzute de art. 255 alin. 3 C.pr.pen., dacă denunță propria faptă, interpretare corectă având în vedere sintagma *fapta* în contextul reglementării infracțiunii de dare de mită.

În argumentarea acestui punct de vedere sunt și dispozițiile art. 255 alin. 4 C.pr.pen., potrivit cărora dispozițiile art. 255 alin. 3 C.pr.pen. (confiscarea) se aplică în mod corespunzător, chiar dacă oferta nu a fost urmată de acceptare, deci când nici nu există infracțiune de luare de mită.

Cu privire la acest aspect mai trebuie reținut că această cauză de impunitate este reglementată strict cu privire la infracțiunea de dare de mită, neputând fi extinsă și la alte infracțiuni de corupție.

2. Momentul formulării denunțului.

Conform dispozițiilor art. 255 alin. 3 C.pr.pen., denunțul trebuie să fie anterior sesizării organului de urmărire pentru acea infracțiune, respectiv dare de mită.

În situația în care sesizarea din oficiu și denunțul sunt făcute la aceeași dată trebuie stabilit pe bază de probe succesiunea intervenirii fiecărui act. Dacă sunt în cauză mai multe denunțuri trebuie verificat care dintre mituitori este denunțător în sensul textului de lege și care va beneficia de cauza de impunitate.

Denunțul trebuie făcut unei *autorități*, noțiune în sfera căreia intră atât organele judiciare - competente sau necompetente să efectueze urmărirea penală pentru infracțiunea de dare de mită -, cât și organele cu atribuții de conducere sau de control din organizația din care face parte cel mituit, precum și orice funcționar sau alt salariat dacă infracțiunea s-a comis în legătura cu serviciul în cadrul căruia acesta își îndeplinește sarcinile.²⁰⁶

Ca atare, organul de urmărire *sesizat*, în sensul art. 225 alin. 3 C.pr.pen., trebuie considerat organul de urmărire sau de cercetare penală competent pentru efectuarea urmăririi penale.

În ceea ce privește recunoașterea faptei în fața organelor de poliție care, acționând în baza art. 213 C.pr.pen., constată infracțiunea flagrantă, aceasta nu semnifică un denunț.²⁰⁷

Controverse în doctrină au fost cu privire la momentul în care se consideră a fi sesizat organul de urmărire competent.²⁰⁸

Problema ridicată și cu care s-a confruntat și practica judiciară este dacă denunțul formulat *în faza actelor premergătoare* produce efectele prevăzute de art. 255 alin. 3 C.pr.pen., respectiv mituitorul este apărat de pedeapsă, cu consecințe asupra validității și viabilității declarațiilor unui astfel de martor “*denunțător*” în cursul procesului penal.

Într-o opinie s-a considerat că mituitorul beneficiază de impunitate și când denunțul intervine în faza actelor premergătoare începerii urmăririi penale, potrivit art. 224 C.pr.pen. nu numai în faza actelor de constatare, conform art. 214 și art. 215 C.pr.pen., întrucât aceste două tipuri de acte procedurale sunt anterioare sesizării organelor judiciare.

205 V. Dobrinou, *Corupția în dreptul penal românesc*, Ed. Atlas Lex, București, 1995, p. 236. N. Ciobanu, *Considerații asupra infracțiunilor de luare de mită și dare de mită*, Buletin Documentar nr. 1/2003 al Parchetului Național Anticorupție, p. 8.

206 N. Ciobanu, *op.cit.*, p. 8.

207 *T.S., Secția penală, dec.4171/1970*, C.D., pag.411 și *Tribunalul Constanța, dec.pen.nr.1362/1984*, în R.R.D.nr.8/1995, pag.71-citate de N.Ciobanu, *op.cit.*, supra, pag.23.

208 N. Ciobanu, *op.cit.*, p. 9.

În cea de-a doua opinie, care o apreciem ca fiind corectă, se consideră că pentru a beneficia de impunitate, denunțul trebuie să intervină în faza actelor de constatare, dar nu și în faza actelor premergătoare, întrucât sesizarea precede efectuarea actelor premergătoare.²⁰⁹

Distincția prezintă relevanță, întrucât dispozițiile art. 1 din O.U.G. nr. 43/2002 prevăd o cauză legală de atenuare a pedepsei, în sensul că persoana care a comis una din infracțiunile prevăzute de Legea nr. 78/2000, în competența D.N.A., iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

3. Mituitorul constrâns

Conform art. 255 alin. 2 C.p., fapta prevăzută la alineatul precedent nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita.

În această situație inițiativa dării de mită nu aparține mituitorului, ci celui mituit, constrângerea este anterioară promisiunii, oferirii sau dării mitei, constrângerea este realizată prin orice mijloc real sau să aibă aparența realității, respectiv să fie aptă să înlăture sau restrângă libertatea persoanei constrânse.

Pe parcursul urmăririi penale, dacă se constată existența unei asemenea cauze, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, temeiul legal al soluției de neurmărire penală fiind controversat în practica judiciară: art. 10 lit. e C.pr.pen. (cauza care înlătură caracterul penal al faptei), art. 10 lit. d C.pr.pen. (faptei îi lipsește unul din elementele constitutive, în speță elementul subiectiv – intenția de a promite, oferi sau da mită), art. 10 lit. b C.pr.pen. (fapta mituitorului constrâns nu constituie o faptă prevăzută de legea penală)

Considerăm alături de alți autori²¹⁰ corectă prima opinie deoarece art.255 al.2 C.p. reglementează o cauză specială de înlăturare a caracterului penal al infracțiunii de dare de mită, restrânsă la această infracțiune, sintagma *nu constituie infracțiune* fiind prevăzută în dispozițiile art.44-51 din Codul penal cu privire la cauzele generale care înlătură caracterul penal al faptei.

În situația în care mituitorul constrâns formulează și denunț în termenul și condițiile prevăzute de lege, acesta intră sub incidența dispozițiilor art. 255 alin. 2 C.pr.pen., având prioritate cauza care înlătură caracterul penal al faptei și nu cauza de impunitate.

Și mituitorul constrâns, față de care s-a dat o soluție de neîncepere a urmăririi penale, sau, după caz, de scoatere de sub învinuire, poate fi audiat în calitate de martor.

4. Denunțatorul care solicită restituirea banilor sau foloaselor care au făcut obiectul infracțiunii.

Inițial, în practică, având în vedere cererile formulate de denunțatori în sensul restituirii banilor sau foloaselor care au făcut obiectul dării-luării de mită, s-a considerat că acesta este parte civilă în cauză.

Conform art. 255 alin. 5 C.pr.pen., banii, valorile sau orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat în cazurile prevăzute de alin. 2 și 3, respectiv se restituie mituitorului constrâns sau denunțator, în condițiile legii.

Ca atare, restituirea este prevăzută de lege și se dispune din oficiu, fără a mai fi necesară o cerere expresă din partea denunțatorului sau mituitorului constrâns și nu se poate susține că acesta are calitatea de parte civilă în cauză.

Restituirea poate fi dispusă și în cursul urmăririi penale sau al judecării, în temeiul art. 169 alin. 1 teza a II-a și alin. 2 C.pr.pen., dacă restituirea lucrurilor ridicate nu stingherește aflarea adevărului și justa soluționare a cauzei.

Astfel, instanța de judecată sesizată și cu o astfel de cerere de restituire a bunurilor care au făcut obiectul mitei este oricum obligată să dispună, în funcție de datele cauzei, fie restituirea - dar nu pe calea unei acțiuni civile, ci conform art. 255 alin. 5 C.pr.pen., fie confiscarea, conform art. 254 alin. 3 sau art. 255 alin. 4 C.pr.pen.²¹¹

5. Particularitățile analizei declarațiilor martorului denunțator în cadrul probațiunii infracțiunilor de corupție.

Particularitățile infracțiunilor de corupție, care implică doi autori distincți ai infracțiunilor de dare și luare de mită, și cauzele de impunitate sau de

209 Pentru detalii, a se vedea N. Ciobanu, *op.cit.*, p. 9.
210 N. Ciobanu, *op.cit.*, p. 6.

211 Pe larg despre confiscarea specială în cazul infracțiunilor de luare de mită și dare de mită, N. Ciobanu, *op.cit.*, p. 10.

atenuare a răspunderii penale, situațiile de restituire a bunurilor, în anumite condiții, reglementate tocmai pentru prevenirea și represiunea săvârșirii infracțiunilor, descoperirea lor, determină însă și o analiză atentă a declarațiilor martorului denunțator, stabilirea bunei sale credințe, a interesului în cauză, a legăturilor cu funcționarul mituit, a cazierului sau, a împrejurărilor formulării denunțului, a vechimii faptelor reclamate, dacă se află sau nu sub influența unei persoane, dacă a fost determinat de către organele de urmărire să formuleze denunțul, mai ales în situația martorului cercetat pentru infracțiuni și în special, chiar arestat sau aflat în detenție, dacă a provocat săvârșirea infracțiunii, în scopul obținerii de probe, situația martorului denunțator, intermediar, care este complice atât la infracțiunea de luare de mită, cât și dare de mită, iar uneori și autor al infracțiunii de trafic de influență, când pretinde bani și foloase și pentru sine.

Jurisprudența în materie

1. Sustragere de probe din dosar de către organele de urmărire penală. Constrângerea de către organele de urmărire penală a martorului cercetat pentru alte infracțiuni să-și retracteze o primă declarație și să formuleze denunț cu privire la infracțiunea de luare de mită. "Denunțator de profesie". "Obținerea" denunțului mituitului în schimbul promisiunii anchetatorilor de a fi pus în libertate. Vicii de fond și formă a autodenunțului. Obținerea nelegală a "autodenunțului" făptuitului. Persoana cu discernământ mult diminuat. Incidența dispozițiilor art. 64 alin. 2 și art. 68 C.pr.pen. Încălcarea principiului egalității armelor. Soluție de achitare (**Sentința penală nr.64 din 28 iulie 2006, Curtea de Apel Cluj, dosar nr. 48/33/2003, definitivă, nepublicată**).

În speță, inculpații, judecători au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de luare de mită prevăzută de art. 254 C.pen. și favorizarea infractorului, prevăzută de art. 264 C.pen., reținându-se în sarcina lor că ar fi pretins și primit de la S.V., prin intermediul avocatului N.L., suma de 20.000 USD, pentru a pronunța o soluție favorabilă mituitului într-un dosar penal și prin aceste manopere ar fi zădărnicit tragerea la răspundere penală a lui S.V. în dosarul în care prima instanță îl condamnase pe acesta pentru infracțiunea de reținere de înscrisuri.

În probațiune Parchetul a invocat :

- autodenunțul mituitului S.V.

- denunțul și declarația martorului, avocat N.L., intermediar între inculpați și mituitor, în sensul pretinderii și primirii de către inculpați prin intermediul sau a sumei de mai sus.

- autodenunțul unuia dintre inculpați în care recunoaște că împreună cu celălalt inculpat au primit o sumă de bani, dar mult mai mică pentru pronunțarea hotărârii.

- declarații de martori.

Instanța în analiza probelor a reținut că au fost ascunse și sustrate unele probe în cursul urmăririi penale de către organele de anchetă. S-a dovedit în cursul cercetării judecătorești că într-un alt dosar penal cu privire la un alt inculpat, procuror, se aflau o declarație a martorului, avocat N.L. și un proces-verbal de confruntare între acesta și martorul denunțator S.V., din care reieșea că martorul N.L. nu ar fi primit de la S.V. suma de 20.000 USD, pentru a o remite unuia dintre judecători și nici nu ar fi avut loc o asemenea discuție.

În dosarul cauzei de față s-a depus doar denunțul martorului N.L., din aceeași dată cu actele de mai sus, deși ambele dosare au fost anchetate de aceeași procurori și în plus la atașarea unei copii a dosarului de casă al prezentei cauze, se află prima declarație a martorului N.L., care nega că ar fi primit de la denunțatorul S.V., suma de bani pentru a o remite judecătorului.

În speță, și denunțatorul N.L. beneficiase de soluția de neîncepere a urmăririi penale, reținându-se de către Parchet că deși acest denunț a intervenit ulterior denunțului lui S.V., între aceste denunțuri nu s-au efectuat acte de cercetare penală, ca atare vor beneficia de același tratament juridic.

Denunțul martorului S.V. a fost făcut în schimbul promisiunii procurorilor de a-i ușura situația sa penală, oferindu-i-se libertatea, având pe rolul instanțelor din țară cinci dosare penale de evaziune fiscală și o cerere de revocare a măsurii arestării preventive, acesta devenind "*denunțator de profesie*", în aceeași perioadă depunând denunțuri împotriva mai multor judecători și procurori.

Instanța a constatat că martorul N.L., cercetat în celălalt dosar pentru complicitate la o infracțiune de dare de mită, a fost determinat de către organele de urmărire penală să-și retracteze declarația inițială de nerecunoaștere și să formuleze denunțul împotriva inculpaților judecători prin constrângere, reținându-se că

acesta avea interesul de a nu fi trimis în judecată și în alte dosare în care era cercetat.

În plus, martorul avocat mai fusese cercetat pentru fals în înscrisuri oficiale, soluționat tot prin netrimiteră sa în judecată, redeschis de procurori pentru a putea fi șantajat să depună declarații compromițătoare împotriva inculpaților.

Autodenunțul unuia dintre inculpați, retras ulterior de către acesta, este o probă ilegal obținută, potrivit art. 64 alin. 2 C.pr.pen. și nu poate fi utilizat în proces, nici ca mod de sesizare a organelor de urmărire penală, fiind obținut în afara cadrului procesual și conține vicii de fond și formă.

În speță, "denunțul" a fost scris olograf de inculpat și dat în fața procurorului, în etapa actelor premergătoare și nu a fost consemnat într-un proces verbal de către procurori, nerespectându-se forma impusă de lege, conform art. 223 și art. 224 C.pr.pen., ca atare fiind *un interrogatoriu* luat în condiții nelegale, fără a exista avizul ministrului justiției pentru efectuarea de cercetări și fără asigurarea dreptului la apărare, conform art. 6 pct. 1 și art. 5 C.pr.pen.

Totodată, deși s-a depus la dosar ca mijloc de probă transcrierea înregistrării denunțului, acesta nu a fost însoțit de caseta audio originală, transcrierea nefiind certificată și nici autorizația efectuării înregistrărilor nu exista în cauză.

Mai mult, din transcrierea înregistrării audio rezultă că pentru determinarea judecătorului la formularea autodenunțului, procurorii au folosit *promisiuni și indemnuri*, mijloace interzise de art. 68 alin. 2 C.pr.pen.

S-a mai reținut, pe baza unei expertize medicale psihiatrice, că la acel moment inculpatul avea discernământ mult diminuat, prezentând o reacție prevalențial depresiv-anxioasă, suferința psihică lipsind de valoare probatorie acest autodenunț, care pentru a fi valabil trebuie să emane de la o persoană cu discernământ complet.

Parchetul a preluat susținerile denunțătorilor, fără să procedeze în speță la efectuarea unor percheziții domiciliare ale inculpaților, pentru a identifica banii predați cu titlu de mită sau să verifice conturile personale ale inculpaților.

2. Împrejurarea că denunțătorul este arestat preventiv într-o altă cauză, având ca obiect o

altă infracțiune de corupție și deci avea interes în cooperarea cu organele judiciare în scopul reducerii pedepsei, nu alterează conținutul denunțului sau, întrucât art. 19 din O.U.G.nr.43/2002 aprobată prin Legea nr. 503/2002²¹² prevede expres această cauză de reducere a pedepsei în vederea scopului licit avut în vedere chiar de legiuitor, respectiv descoperirea infracțiunilor de corupție.

Conferirea eronată a calității de denunțător și celorlalți martori, care în acest mod au fost puși la adăpost de consecințele penale ale propriilor fapte, precum și folosirea lor în această calitate pentru a contura învinuirea adusă inculpatului nu a eludat scopul procesului penal, întrucât în raport de data săvârșirii faptei, la data sesizării organului de urmărire penală intervenise prescripția răspunderii penale pentru infracțiunea de dare/complicitate la dare de mită și deci martorii nu puteau fi cointeresați să facă anumite declarații neconforme adevărului, nu mai puteau fi urmăriți penal.

Atribuirea - chiar eronată - a calității de denunțător, în faza de urmărire penală, nu are drept consecință imposibilitatea ascultării ca martor, întrucât nu este parte în proces, în sensul art. 23 și al art. 24 C.pr.pen., iar, pe de altă parte, nu face parte din persoanele exceptate de lege de la îndatorirea de a fi martor - art. 79 și art. 80 C.pr.pen.

Nu se încalcă autoritatea de lucru judecat de care se bucură orice hotărâre judecătorească definitivă, prin analizarea de către instanța investită cu judecarea cauzei cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de luare de mită de către un judecător, a nesocotirii dispozițiilor procedurale pentru admisibilitatea unei cereri de liberare pe cauțiune, când se constată că aceasta reprezintă scopul activității infracționale, în legatură cu care subiectul activ calificat a pretins și primit un folos ilicit (***Decizia penală nr. 5134/31 octombrie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție***²¹³)

În speță, inculpatul a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită, prevăzută de art. 254 alin. 1 cu aplicarea art. 13 C.pen., constând în aceea că, în luna iulie 1998, având funcția de judecător, președinte al Secției penale, din cadrul Tribunalului B., în scopul de a pronunța o soluție favorabilă în cauza privind pe

212 Publicată în M. Of., Partea I, nr. 523 din 18 iulie 2002.

213 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

inculpatul P.V. - arestat preventiv pentru săvârșirea infracțiunilor de șantaj și asociere de infracțiuni -, ar fi pretins suma de 150.000 mărci germane și ar fi primit în două tranșe suma de 135.000 mărci germane.

Prima instanță, prin sent. pen. nr. 60/F din 19 decembrie 2006 pronunțată de Curtea de Apel Brașov, a achitat pe inculpat pentru infracțiunea pentru care a fost trimis în judecată, în temeiul art. 11 pct. 2 lit. a raportat la art. 10 lit. c C.pen.

În urma analizării probatoriului administrat, instanța a înlăturat declarațiile martorului denunțator M.C., reținând că se ocupa cu traficul de influență, în sensul că promitea diferitelor persoane că le "rezolvă problemele" în justiție, fiind condamnat definitiv pentru o astfel de faptă, fiind formulate și plângeri de alte persoane, ca atare s-a reținut caracterul profund mincinos al acestui martor. În plus, la momentul efectuării denunțului, era arestat preventiv și cercetat în alte două dosare de corupție, fiind interesat în obținerea unor reduceri de pedepse și totodată era suspectat de P.V. ("mituitorul"), care era recuperator, că și-a însușit o parte din bani, astfel că era clar interesul său de a demonstra că banii au fost dați inculpatului.

În ceea ce privește declarațiile unui alt martor important al acuzării, P.V. ("mituitorul"), instanța le-a apreciat a fi subiective și contradictorii. Probatoriul nu a dovedit conform considerentelor sentinței decât că banii au fost luați de martorul denunțator, nu că au fost preinși sau primiți de inculpat.

Cu privire la soluția pronunțată de inculpat, instanța a reținut că a fost adoptată în unanimitate, într-un complet colegial compus din trei judecători, specific recursului. La fel și soluția de admitere a apelului în favoarea lui P.V. și suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate acestuia și respingerea apelului Parchetului, soluție pronunțată în complet colegial și menținută în calea de atac a recursului, ceea ce demonstrează legalitatea și temeinicia ei, nu confirmă acuzația de luare de mită și nu poate, în nici un caz să constituie nici un indiciu al comiterii acestei infracțiuni, susținere nepermisă într-un stat de drept.

3. Revenirea martorilor denunțatori în cursul cercetării judecătorești asupra declarațiilor date în faza de urmărire penală. Înlăturarea motivată

de către instanță a declarațiilor date de martorii denunțatori în instanță și aprecierea acestor declarații ca fiind nesincere. Probele administrate în cursul urmăririi penale nu au valoare probantă numai în această fază a procesului și numai în vederea sesizării instanței, instanța fiind îndreptățită să rețină numai pe acelea care exprimă adevărul și care se coroborează cu celelalte probe administrate în cauză. În speță, în mod corect instanța nu a reținut declarațiile date în faza cercetării judecătorești decât în parte, având în vedere că atât denunțatorii, cu o excepție, cât și martorii audiați în cauză, au încercat să nuanțeze sau chiar să nege cele declarate în faza de urmărire penală, reveniri care nu au avut la baza motive plauzibile, fiind lesne de observat că au încercat să creioneze o imagine favorabilă inculpatului. (**Decizia nr.1420/14 martie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție**²¹⁴).

În speță, prima instanță a condamnat pe inculpat pentru săvârșirea a patru infracțiuni de trafic de influență în concurs de infracțiuni, prevăzute de art. 257 alin. 1 C.pen. cu aplicarea art. 6 și art. 7 alin. 3 din Legea nr. 78/2000 republicată, reținând că inculpatul, care în calitate de judecător, prin modalități diferite de acceptare, pretindere și primire a sumelor de bani, bunuri și servicii de la denunțatori, în schimbul promisiunii că va interveni la colegii săi judecători pentru obținerea unor hotărâri judecătorești favorabile denunțatorilor, respectiv promisiunea intervenirii la executorul judecătoresc pentru punerea în executare a unei hotărâri judecătorești de evacuare, se face vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni.

4. În același sens și sentința penală nr. 90/14 martie 2005 a Tribunalului Bihor pronunțată în dosarul nr. 3857/2004, definitivă prin decizia penală nr. 5495/29 septembrie 2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție (nepublicate), reținându-se ca veridice declarațiile date de martorii denunțatori în faza de urmărire penală, coroborat cu restul probatoriilor (martori, înscrisuri), fiind înlăturate declarațiile date în cursul cercetării judecătorești, revenirile asupra declarațiilor anterioare fiind nejustificate, argumentate în vreun sens. Schimbarea depozității martorilor în cursul cercetării judecătorești a fost analizată amplu de instanță.

214 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

Cu privire la *calitatea de subiect activ* al infracțiunii de luare de mită, s-a reținut că inculpatului i s-a încredințat, în calitate de reprezentant al unei firme de administrare, conducerea și gestionarea întregii activități a firmei, în baza unui contract de servicii manageriale de administrare, încheiat între cele două firme. Sub aspectul calității de subiect activ, în speță este îndeplinită această condiție, respectiv are calitatea de funcționar, orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei alte persoane juridice, decât cele la care se referă art.145 Cp., deci inclusiv în serviciul unei societăți comerciale. Ca atare, calitatea de administrator al unei societăți comerciale, cu obligații contractuale, se circumscrie noțiunii de *funcționar*, conform art. 147 alin. 2 C.pen., fiind irelevantă existența în acest sens a unui contract individual de muncă între persoana fizică și persoana juridică.

5. Reținerea ca veridice numai în parte a declarațiilor martorului denunțator, în măsura în care se coroborează cu restul probatoriului administrat și înlăturarea motivată a declarațiilor aceluiși martor cu privire și la săvârșirea altor infracțiuni de corupție săvârșite de inculpat întrucât nu sunt susținute și de alte probe. Soluție de achitare parțială. (**Sentința penală nr. 103/P/2006 a Tribunalului Bihor**, definitivă prin *decizia penală nr. 2345/2 mai 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție* în dosarul nr. 4384/46/2006, nepublicate).

În speță, instanța a condamnat pe inculpat pentru săvârșirea unei infracțiuni de trafic de influență, prevăzută de art. 257 C.pen. cu referire la art. 1 lit. g și art. 6 din Legea nr. 78/2000, constând în pretinderea și primirea folosului necuvenit al construcției casei sale de la martorul denunțator, în schimbul promisiunii de a interveni la conducerea SNP-Petrom pentru atribuirea de lucrări firmei denunțatorului.

A achitat pe același inculpat, reținând temeiul prevăzut de art. 10 lit. a C.pr.pen., de sub învinuirea săvârșirii a două infracțiuni de trafic de influență și a respins cererea de restituire a 4.000 dolari SUA, formulată de martorul

denunțator, dispunând confiscarea folosului necuvenit de mai sus.

Pentru a pronunța această soluție a reținut că sub aspectul primei fapte denunțate, declarațiile martorului se coroborează cu probatoriul administrat, martori și înscrisuri, dar în ceea ce privește pretinderea și primirea de către inculpat în două rânduri de la denunțator a câte 2.000 de dolari pentru a interveni pe lângă un inspector SNP-Petrom SA București, în vederea aprobării pentru firma martorului a unei compensări, declarația martorului nu este confirmată de alte probatorii concludente, care să excludă orice echivoc, astfel încât dubiile profită inculpatului.

Singurul aspect dovedit din declarația martorului era ridicarea de către martor din bancă, din contul firmei sale a sumelor de bani indicate de acesta în denunț, dar în afara acestui indiciu, restul declarațiilor nu s-au confirmat prin nici un probatoriu.

Astfel, pe baza acestui indiciu nu se poate reține nici pretinderea, nici primirea de către inculpat a sumelor de bani declarate de denunțator, nici intervenția promisă martorului, nici faptul că aprobarea compensării facturilor în cauză a avut loc ca urmare a intervenției efective a inculpatului.

4. Aplicarea dispozițiilor art. 19 din Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor.²¹⁵ Inculpat care a beneficiat de aceste prevederi legale într-un alt dosar în care s-a dispus neînceperea urmăririi penale față de acesta pentru comiterea infracțiunii de dare de mită prevăzute de art. 255 C.pen., în dosarul în care a fost trimis în judecată și condamnat un alt inculpat pentru infracțiunea de luare de mită (**Decizia penală nr. 25/13.02.2007 a Curții de Apel Oradea**, definitivă și modificată în parte prin *decizia penală nr. 3615/5 iulie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție*²¹⁶).

Potrivit art. 19 din lege, "persoana care are calitatea de martor, în sensul art. 2 lit. a pct. 1 și 2 și care a comis o infracțiune gravă, iar înainte sau în timpul urmăririi penale ori a judecării denunță sau facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni beneficiază de

215 Publicată în M. Of., Partea I, nr. 964 din 28 decembrie 2002.

216 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

reducerea la jumătate a limitelor pedepselor prevăzute de lege”. În conformitate cu dispozițiile art. 2 lit. a pct. 1 și 2, martorul este persoana care se află în una din următoarele situații:

1. are calitatea de martor, potrivit codului de procedură penală și prin declarațiile sale furnizează informații și date cu caracter determinant în aflarea adevărului cu privire la infracțiuni grave sau care contribuie la prevenirea producerii ori la recuperarea unor prejudicii deosebite ce ar putea fi cauzate prin săvârșirea unor astfel de infracțiuni.

2. fără a avea calitate procesuală în cauză, prin informații și date cu caracter determinant contribuie la aflarea adevărului în cauze privind infracțiuni grave sau la prevenirea producerii unor prejudicii deosebite ce ar putea fi cauzate prin săvârșirea unor astfel de infracțiuni ori la recuperarea acestora; în această categorie este inclusă și persoana care are *calitatea de inculpat într-o altă cauză*.

Sub aspect procesual, din punct de vedere temporal, acest act normativ este aplicabil și în situația în care denunțarea și facilitarea tragerii la răspundere penală a unei persoane cercetată într-un dosar în care autorul denunțului are calitatea de martor, se realizează și în cursul judecării cauzei în care persoana care a cooperat cu organul judiciar are calitate de inculpat.

Atunci când față de denunțător se dă o soluție de neîncepere a urmăririi penale pentru săvârșirea infracțiunii de dare de mită, cauza de impunitate constând tocmai în autodenunțul formulat, iar față de autorul infracțiunii se dispune trimiterea în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită, s-ar putea ridica problema stabilirii faptului dacă denunțătorul poate avea sau nu calitatea de martor.

Din moment ce darea și luarea de mită sunt infracțiuni distincte, prevăzute în texte incriminatoare diferite, cu autori distincți - mituitorul neavând calitatea de participant la săvârșirea infracțiunii de luare de mită, indiferent de forma participației penale, el păstrându-și doar calitatea de autor al infracțiunii de dare de mită – în raport de infracțiunea de luare de mită săvârșită de cel trimis în judecată, autorul infracțiunii de dare de mită va avea întotdeauna calitatea de martor, păstrându-și în schimb calitatea de făptuitor, dar numai în ceea ce privește infracțiunea de dare de mită.

În speță, instanța de apel a făcut aplicarea dispozițiilor art. 19 din Legea 682/2002 și a redus pedepsele aplicate inculpatului pentru infracțiunile de trafic de influență și spălare de bani.

5. Martor denunțător de rea-credință (*Decizia penală nr. 1214//6 martie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție*²¹⁷)

În speță, inculpatul a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită prevăzută de art. 254 alin. 1 C.pen. cu referire la art. 6 și art. 7 din Legea nr. 78/2000 constând în aceea că, în calitate de ofițer de poliție, a pretins de la martorul denunțător, după ce l-a audiat ca făptuitor pentru sustragerea unui banner electoral, suma de 300 euro pentru a nu mai continua cercetările în cauză.

Prima instanță a dispus achitarea inculpatului pentru săvârșirea acestei infracțiuni în temeiul art. 11 pct. 2 lit. a C.pr.pen. raportat la art. 10 lit. a C.pr.pen., soluție menținută de instanța de recurs.

S-a reținut că există contradicții între declarațiile martorului denunțător și că nu poate fi ignorat faptul, susținut permanent și de către inculpat și consemnat și în raportul scris către conducerea Inspectoratului de Poliție Județean, că denunțătorul a încercat să-l mituiască, respectiv l-a abordat la stația Peco să-i alimenteze mașina cu benzină și a mai încercat să intervină la inculpat prin intermediul unui alt martor.

În condițiile în care denunțătorul nu a reușit să intervină pe lângă inculpat și a fost chemat la poliție, i s-au luat amprente și a fost fotografiat, iar în ziarul local a apărut un articol în legătură cu sustragerea bannerului, soția denunțătorului s-a prezentat la poliție și a solicitat repartizarea dosarului unui alt polițist, afirmând că este nemulțumită de felul în care decurge ancheta și în final a afirmat că inculpatul ar fi cerut mită, fiind evident interesul acesteia și al denunțătorului ca inculpatul să nu mai instrumenteze dosarul.

6. Audierea ca martor a avocatului care îl reprezintă pe denunțător în cauze civile (*Tribunalul București, Secția I penală, sentința penală nr. 911 din 5 iulie 2005*²¹⁸)

217 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

218 Publicată în I.Ciolcă, *Probleme în procesul penal. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2007, p. 228.

Sușinerile inculpatului, trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de corupție, că depozițiile unei asemenea martore nu pot fi luate în considerare, sunt nefondate.

Este adevărat că această martora nu a asistat în mod direct la discuțiile purtate de denunțator cu inculpatul, însă potrivit dispozițiilor art. 78 C.pr.pen., depoziția martorului poate avea ca obiect orice cunoștințe despre vreo faptă sau împrejurare de natură să servească la aflarea adevărului, iar declarațiile acesteia se coroborează cu celelalte probe administrate.

Faptul că martora a avut și are calitatea de avocat a denunțatorului în cauze civile, nu poate conduce la concluzia că martora în discuție ar fi avut interes în prezentarea părtinitoare a stării de fapt și de drept, prin relevarea unor împrejurări favorabile clientului său, întrucât denunțatorul nu urmărește în prezenta cauză obținerea unor avantaje personale care ar trebui să fie aparate și protejate de martora în discuție, ca avocat.

III. Înregistrarea convorbirilor.

Câteva discuții în materie comportă înregistrările efectuate de părți sau de alte persoane.

Conform art. 91⁶ alin. 2 C.pr.pen. înregistrările prevăzute în prezenta secțiune, efectuate de părți sau de alte persoane, constituie mijloace de probă când privesc propriile convorbiri și comunicări pe care le-au purtat cu terții. Orice alte înregistrări pot constitui mijloace de probă dacă nu sunt interzise de lege.

Convorbirile sau comunicările sunt cele personale sau adresate părții, neputând fi înregistrate și prezentate ca mijloc de probă *convorbirile unor terți*, fiind interzis de lege și fapta constituind infracțiunea prevăzută de art. 195 C.pen., *violarea secretului corespondenței*, constând în interceptarea unei convorbiri sau comunicări efectuate prin telefon, telegraf sau alte mijloace de transmitere la distanță.

Acestea pot fi înregistrări ale convorbirilor, respectiv a discuțiilor care au loc între persoane, în mod direct, fără a se apela la mijloace tehnice de comunicare, prin intermediul microfoanelor, reportofonului sau înregistrări ale comunicațiilor efectuate prin telefon, precum și orice mijloc electronic de comunicare, spre exemplu mail, dar și înregistrări de imagini.

Textul de lege permite prezentarea de părți sau terți a unor asemenea înregistrări ca mijloace de probă, în situația când privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terții.

Însă, în cazul în care persoana care efectuează înregistrarea este asistată de reprezentanți ai autorităților statului sau publice, măsura trebuie să fie conformă garanțiilor art. 8 din Convenție, constituind o ingerință în viața privată.

Înregistrările sunt supuse în aceste cazuri procedurii *autorizării* din partea judecătorului, în lipsa acesteia neputând fi folosite ca și mijloc de probă, fiind incidente dispozițiile art. 64 alin. 2 C.pr.pen.

Astfel, înregistrarea convorbirilor cu inculpatul, efectuată de către martorul denunțator cu ajutorul unui reportofon pus la dispoziția acestuia de organele de urmărire penală, fără a fi autorizată conform legii, este lovită de nulitate.

Totodată nu sunt incidente dispozițiile art. 91⁶ C.pr.pen. martorul denunțator nefiind parte în procesul penal în sensul art. 23-24 C.pr.pen., iar înregistrarea s-a efectuat cu aparatul organelor de urmărire penală (***Decizia penală nr. 4286 din 18 septembrie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție***²¹⁹)

Similar, în ***sentința penală nr. 5/F/7 februarie 2005 pronunțată de Curtea de Apel Brașov***, în dosar 495/P/F/2005, rămasă definitivă prin ***decizia penală nr. 4177/7 iulie 2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție***, în dosar 1733/2005, prezentată în prima secțiune, s-a reținut că înregistrările în cauză, prima o înregistrare a convorbirii telefonice dintre inculpată și denunțator, iar a doua o convorbire particulară dintre aceleași persoane înregistrată cu un dispozitiv aflat asupra denunțatorului, nu au avut autorizările cerute de lege.

Referitor la acestea, P.N.A. a comunicat instanței prin adresă că înregistrările s-au efectuat fără autorizație, întrucât procurorul care a organizat efectuarea înregistrărilor era cel desemnat să emită autorizațiile, nu mai era necesar să le mai și emită, motivare reținută ca fiind contrară legii, interpretare străină de exigențele și garanțiile procedurii penale.

Revenind la problematica înregistrărilor efectuate de părți, arătăm că de dispozițiile art.

219 Publicată pe www.pna.ro/jurisprudenta

91⁶ C.pr.pen. se poate prevala și inculpatul în cauză care poate fi interesat să dovedească prin asemenea înregistrări netemeinicia acuzațiilor aduse.

Jurisprudența C.E.D.O. statuează că este aplicabil art. 8 Convenție și statul este responsabil când ingerința în dreptul la viață privată aparține unei persoane private, dar are la bază un act al statului sau este confirmată ulterior de către stat.

Ca atare, înregistrarea efectuată de o persoană privată a convorbirilor cu reclamantul, beneficiind de asistență din partea procurorului, care i-a sugerat să efectueze înregistrarea convorbirilor telefonice și din partea polițiștilor care au instalat la locuința sa sistemul de înregistrat, ambele organe judiciare acționând în exercitarea îndatoririlor de serviciu, jucând un rol determinant în toată afacerea, angajează răspunderea statului. (Cauza **M.M c. Olandei**, hotărârea din 8 aprilie 2003).²²⁰

O altă condamnare recentă pentru încălcarea art. 8 din Convenție este hotărârea din 25 octombrie 2007 în cauza **Van Vondel c. Olandei**, cu privire la înregistrarea unor conversații realizate de un terț și echipamentul tehnic furnizat de către autoritățile de stat.

Curtea a reținut rolul statului în efectuarea interceptărilor, persoana primind din partea autorităților atât echipamentul tehnic cât și instrucțiunile de folosire, iar legea internă nu stabilea anumite garanții împotriva unor interceptări arbitrare.

Tot o recentă condamnare a României de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului este o speță în materia infracțiunilor de corupție, cauza **Calmanovici c. României**, hotărârea din 1 iulie 2008, de referință pentru jurisprudența instanțelor române sub aspectul problematicilor abordate pe temeiul încălcării mai multor texte ale Convenției: art. 5 par. 1, art. 5 par. 3, art. 6 par. 1 și 3, art. 8, art. 3 din Protocolul nr. 1 Adițional la Convenție.

Reclamantul, ofițer de poliție acuzat de fapte de corupție și sustragere de documente, a fost achitat de către prima instanță, considerând că principalele probe aduse de acuzare evocau contradicții, aplicând principiul *in dubio pro reo*, reținând că pretinsul denunțator cetățean chinez nu recunoștea că ar fi făcut vreun denunț.

Fără a mai audia părțile, în recursul formulat de parchet, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin hotărârea din 18 iunie 2004, a condamnat pe reclamant la 3 ani și 6 luni închisoare, plus pedepse complementare și accesorii conform art. 64 lit. a-c și art. 71 C.pen., fără a se pronunța și asupra ilegalității interceptării telefonice, invocate de reclamant.

Cu privire la încălcarea art. 6 par. 1 și 3 din Convenție, reclamantul s-a plâns de lipsa de echitate a procedurii penale desfășurate înaintea Înaltei Curți de Casație și Justiție, care nu a audiat martorii și l-a condamnat pe baza probelor deja administrate de Curtea de Apel București, dar care erau insuficiente și contradictorii și mai ales, pe baza denunțului efectuat de către cetățeanul chinez, fără a fi asistat de vreun interpret.

Curtea de la Strasbourg a reamintit jurisprudența sa – cauzele **Ekbatani c. Suediei**, **Constantinescu c. României**, **Mircea c. României** - din care rezultă că judecarea unei persoane pentru prima dată în ultimă instanță de către o jurisdicție care, fără a audia, trebuie să aprecieze asupra faptelor și dreptul aplicabil și să cerceteze dacă persoana este vinovată sau nevinovată pentru săvârșirea unei fapte penale, încalcă echitabilitatea unei proceduri conforme cu art. 6 par. 1, apreciind că situația este similară cu cauzele de mai sus.

Cu privire la interceptările și înregistrările telefonice, C.E.D.O. a făcut referire la cauza **Dumitru Popescu c. României**, hotărârea din 26 aprilie 2007²²¹, în privința imposibilității instanței române de a verifica temeinicia autorizației de interceptare emisă de către procuror, clasificată drept secret de stat. Curtea a constatat încălcarea art. 8 din Convenție în legătură cu interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice în temeiul Legii nr. 51/1991 privind siguranța națională pentru:

- lipsa de independență a autorităților competente să autorizeze ingerința (statutul procurorului, care nu era independent);
- lipsa oricărui control *a priori* al autorizației date de procuror;
- lipsa oricărui control *a posteriori* al temeiniciei interceptării din partea unei autorități independente și imparțiale;

220 R. Chiriță, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentarii și explicații*, vol. II, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p.72, nota de subsol.

221 Publicată în M. Of., Partea I, nr. 830 din 15 decembrie 2007.

- lipsa garanțiilor referitoare la păstrarea caracterului intact și complet al înregistrărilor și distrugerea acestora;

- lipsa de independență a autorității care ar fi putut certifica realitatea și fiabilitatea înregistrărilor;

Totodată Curtea europeană a reținut că instanțele interne nu s-au pronunțat asupra ilegalității ingerinței în viața privată.

A constatat încălcarea garanțiilor sub aspectul art. 8 par. 2 din Convenție, autorizația de interceptare dată de procuror nefiind foarte clar

precizată, în condițiile în care nu apar menționate numerele de telefon puse sub ascultare, doar lista lor în procesul verbal întocmit ulterior interceptării.

În plus, C.pr.pen. nu preciza circumstanțele în care informațiile obținute pot fi șterse.

Concluzia Curții : cadrul legal existent la data faptelor nu îndeplinea condițiile minimale necesare pentru a evita abuzurile din partea autorităților, astfel încât a fost încălcat art. 8 din Convenție.